

ΙΣΤ΄ Λουκά: «Η Προσευχή της Αυτομεμψίας για την καλλιέργεια της Ταπείνωσης»

[Ορθοδοξία](#) / [Θεολογία](#)

[Πρεσβύτερος Νικόλαος Πάτσαλος](#)

Δέκατη έκτη Κυριακή του Λουκά και χωρίς να προλάβουμε να αποχαιρετήσουμε τις μεγάλες εορτές που πέρασαν, και να που ξεκινάμε για νέο προορισμό, τα Ιεροσόλυμα της Αναστάσεως. Είναι πραγματικά σαγηνευτική η ζωή της Εκκλησίας με το λειτουργικό κύκλο των εορτών και των γεγονότων της θείας παρουσίας, να διαδέχεται το ένα το άλλο. Και εκεί που εορτάζεις πανηγυρικά και ζεις κάτι έντονα, να φθάνει η στιγμή της προετοιμασίας για κάτι άλλο, για κάτι ανώτερο κάθε φορά. Κάπως έτσι, μ' αυτό τον πνευματικό τρόπο προετοιμασίας και βίωσης του καθετί εκμηδενίζεις τη μονοτονία και ανοίγεις στην συνεχή συναρπαστικότητα.

Δια της σημερινῆς ευαγγελικῆς περικοπῆς σηματοδοτεῖται ἡ αφετηρία τῆς ἐναρξῆς τοῦ Τριωδίου. Αὐτῆς τῆς ὀμορφῆς περιόδου προετοιμασίας γιὰ τὸ Πάσχα τῆς Αναστάσεως. Ἡ περικοπὴ γνωστὴ ὅσο καμὶά ἄλλη καὶ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὴ, αναφέρεται σὲ δυο ἀνθρώπους, καὶ κατὰ προέκταση σὲ δύο στάσεις ζωῆς, δύο ἐκ διαμέτρου ἀντίθετες μεταξύ τους συμπεριφορές. Καὶ οἱ δύο «ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερόν προσεύξασθαι» ὅμως ὁ καθένας με ξεχωριστό τρόπο. Ὁ μὲν Φαρισαῖος περιαυτολογῶντας καὶ βαττολογῶντας τὰ περὶ τοῦ εαυτοῦ του, ὁ δε τελώνης με συντριβὴ καὶ ταπείνωση γιὰ τὶς ἀνομίες καὶ ἀμαρτίες του.

Ὁ Φαρισαῖος κυριολεκτικὰ δὲν προσεύχεται ἀλλὰ ἐπιδεικνύει τὸ φίλαυτο εαυτοῦ του, ἐνῶ ὁ τελώνης εἶναι γιὰ τὰ καλὰ μνημένος στὴ μυσταγωγία τῆς προσευχῆς. Ὁ

δεύτερος προσεύχεται πραγματικά με όλη τη δύναμη που κρύβει η έννοια της προσευχής. Πραγματικά αποτελεί «τέχνη τεχνών και επιστήμη επιστημών» το να γνωρίζεις να προσεύχεσαι ποιοτικά και όχι μόνον ποσοτικά. Το να παρακαλείς τον Θεό να μην αποστρέψει το πρόσωπό του από την ελαχιστότητα και την αμαρτωλότητά σου. Μεγάλη μερίδα ανθρώπων έχει παρεξηγημένη άποψη για την προσευχή, την οποία και ταυτίζουν με ένα απλό διάλογο αιτημάτων, από τον οποίο απουσιάζει η παράκληση της συγχώρησης των αμαρτιών.

Εν ολίγοις πολλοί από εμάς περιπίπτουμε στον πειρασμό του Φαρισαίου και αντί να προσευχόμαστε «ὡς ὁ τελώνης» προσευχόμαστε φαρισαϊκώς. Γι' αυτό και η πραγματική προσευχή προϋποθέτει την κραυγή του τελώνου. Ο τελώνης προσευχόμενος «αυτομέμφεται» τον ίδιο τον εαυτό του, θα λέγαμε με την γλώσσα των πατέρων. Ασκείται στην αρετή της τελείας ταπείνωσης, της Αυτομεμψίας. Ο μόνος του εχθρός είναι ο εαυτός του και οι αμαρτίες του. Δεν ασχολείται όπως ο Φαρισαίος με τους άλλους, αλλά μόνο με την προσωπική του αθλιότητα. Ο τελώνης του ευαγγελίου αντιλαμβάνεται το χώρο του ναού ως νοσοκομείο στο οποίο καταφεύγει για να συντρίψει τα αρρωστήματα του εγωισμού του. Γι' αυτό και δεν ασχολείται με τις ασθένειες των άλλων. Αναγνωρίζει ως ευσυνείδητος την ασθένεια που κρύβει «εἰς τὸ στῆθος» του και με λόγια ταπείνωσης και παράκλησης ζητά θεραπεία: «ὁ Θεός ἰλάσθητι μοι τῷ ἁμαρτωλῷ».

Με την σκέψη μας λοιπόν να είναι πλέον στραμμένη προς το Άγιο Πάσχα, η αγία μας εκκλησία δια της παραβολής αυτής μας καλεί να εφοδιαστούμε με γερά πνευματικά εφόδια. Η πρόσκληση της παραβολής μας καλεί να στολίσουμε τη ζωή και την προσευχή μας με την στολή της Θεότητας, την ταπείνωση. Και στην προκειμένη περίπτωση η ταπείνωση ταυτίζεται με την αναγνώριση της αδυναμίας και της αμαρτίας μας. Ο άνθρωπος που δεν αναγνωρίζει τα ανθρώπινα πταίσματα και πάθη του -που για κανένα δεν έχουν τελειωμό- το μόνο που κάνει είναι να παραφουσκώνει το νού και τη ζωή του από τη μολυσμένη αρρώστια της οίησης. Και όντας κανείς εγωϊστής ό,τι χτίζει είναι εγωιστικό και άρρωστο. Φυσικά στα μάτια του σύγχρονου μεταμοντέρνου κόσμου όλα αυτά ίσως παρερμηνευτούν ως λόγια που μειώνουν την αυτοπεποίθηση και το εγωκεντρικό μας φρόνημα. Και αυτό γιατί η υπερηφάνεια, η αυτοδικαίωση και η αυτοεξύμνηση μας κάνουν να νοιώθουμε αυτοδύναμοι ενώ δεν είμαστε. Αυτό αποτελεί ένα πολύ τραγικό πταίσμα της σύγχρονης ανθρωπότητας, το ότι δηλαδή, δεν μπορούμε να αντικρύσουμε την τελειότητα μέσα στην απλότητα, την σιγή, την ταπείνωση, αλλά τα πάντα και οι πάντες ταυτίζονται με τάσεις υπερβολής, επίδειξης, και φαρισαϊκής υψηλοφροσύνης.

Ο ευαγγελικός λόγος πάντως για όποιον επιθυμεί να τον ενωτισθεί και να τον ακολουθήσει δεν συμπαθεί καθόλου ούτε τον εγωιστή ούτε τον υπερήφανο.

Απεναντίας μας βεβαιώνει πως όποιος υψώνει τον εαυτό του θα ταπεινωθεί ενώ όποιος τον ταπεινώνει θα υψωθεί. Σε άλλο σημείο μάλιστα διδάσκει πως τους υπερήφανους τους αντιτάσσεται ενώ στους ταπεινούς δίδει χάρη. Με αυτές τις σκέψεις ας αποφύγουμε την υπηγορία του Φαρισαίου και ας προσκοληθούμε στην ταπείνωση του τελώνου ώστε η χάρη που εκχέει ο Θεός της ταπείνωσης να μας επισκιάσει για ένα ευλογημένο Πάσχα. Καλό Τριώδιο!

<http://bit.ly/2DPXMiS>